

Jak omezit škody na polních plodinách způsobené hrabošem polním?

Přestože v dubnu a v květnu došlo ve srovnání s březnem podle údajů z Rostlinolékařského portálu ÚKZÚZ k poklesu stavu populací hraboše polního, dá se předpokládat v letních měsících opět zvýšení výskytu tohoto hlodavce a tím i škod způsobených na polních plodinách, které již nyní přesahují 1 miliardu Kč. Tomu mimo jiné napovídají zjištěné průměrné počty aktivních východů z nor na hektar v měsíci květnu, které jsou vyšší než v posledních třech letech.

Obr. 1: Podpovrchová nora pro ukládání návnady na hraboše.

Obr. 2: Mělká podpovrchová dutina (rýha) s otvory pro snadnější přístup hraboše k návnadě.

Nejvíce rizikové oblasti

Největší výskyt hraboše polního je dle zjištění ÚKZÚZ nyní v kraji Olomouckém, Jihomoravském a Zlínském, kde se hodnoty populací pohybují nad úroveň sedminásobku prahu škodlivosti s největším výskytem v krmných a trvalých plodinách. V některých lokalitách jsou škody způsobené hrabošem značné a kromě uvedených moravských krajů jsou ohniska výskytu také v Ústeckém a Středočeském kraji, kde narůstají škody také na porostech jařin. Do 21. června je možné na základě Nařízení o výjimečném použití rodenticidů aplikovat vyšší dávku do 10 kg/ha (standardní dávka je do 2 kg/ha). Aktuální situaci výskytu hraboše polního je možné sledovat na Rostlinolékařském portálu v [Mapách výskytu](#), měsíční souhrn z monitoringu tohoto škůdce zveřejňuje ÚKZÚZ na svém webu www.ukzuz.cz.

Rozhodující je prevence

Častou chybou je pozdní zásah proti rychle se množícímu hraboši polnímu. Při kalamičním výskytu ve vzrostlých plodinách je účinná aplikace rodenticidů podstatně složitější. Přitom s rozšířením ploch s meziplodinami a s konzervačními technologiemi zpracování půdy, které přispívají k zadržení vody a uhlíku a omezení emisí CO₂, se dá předpokládat častější větší výskyt hraboše než v dřívějších letech. Rozhodující bude udržet populaci hraboše na zvládnutelné úrovni a zabránit jeho přemnožení. Jedním z preventivních opatření pro regulaci populace hraboše polního je aplikace nízké dávky rodenticidu do uměle vytvořených nor nebo rýh již při zakládání porostů polních plodin včetně meziplodin. Tento postup je zejména vhodný, jestliže jsou v sousedství pěstované plodiny remízky, silniční příkopy, biopásy, zatravněné plochy apod. s větším výskytem hraboše. Často stačí jen aplikace rodenticidu na okrajích honu se vzházející plodinou.

Obr. 3: Zařízení pro pokládání návnady na hraboše vytvářející podpovrchovou dutinu nebo částečně uzavřenou rýhu.

Obr. 4: Zařízení pro pokládání návnady na hraboše vytvářející podpovrchovou noru.

Ekologicky šetrná aplikace rodenticidů

Při zákazu plošné aplikace je nejčastěji používaná časově i technicky náročná aplikace rodenticidů ručně do nor. Cílem ekologicky šetrné aplikace je neohrozit necílové organismy a nepoškodit pěstovanou plodinu. Kromě ruční aplikace splňuje tyto požadavky podpovrchová aplikace návnady na hraboše pomocí zařízení (stroje), které vytváří v půdě dutinu (noru nebo rýhu), do níž jsou aplikovány

samotné rodenticidy nebo v kombinaci s atraktanty. V ČR jsou dle dostupných informací nabízeny podpovrchové aplikátory rodenticidů od tří výrobců, z toho jeden je určen zejména do sadů. Dosud nejvíce informací bylo u nás publikováno o českém stroji Terrier a švýcarském Wumaki a oba stroje byly v minulých letech opakovaně prezentovány na polních instruktážích a jejich nákup byl a zřejmě i nadále bude dotačně podpořen z PRV.

Aplikátor Terrier byl vyvinut ve spolupráci Výzkumného ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni s českou firmou P&L a má ve srovnání s obdobnými výrobky řady originálních, patentově chráněných konstrukčních řešení. Na rozdíl od konkurenčních výrobků dokáže přesně aplikovat v nízké dávce (2 kg/ha) v ČR nejvíce používaný rodenticid Stutox 2 nebo směs Stutox 2 s jiným rodenticidem, popř. atraktantem v různých poměrech. Kromě podpovrchové nory (**obr. 1 a 4**) umožňuje konstrukce aplikátoru vytvořit speciální rýhu se zúžením směrem k povrchu půdy a otvory pro snadnější vstup hraboše (**obr. 2 a 3**). Další výhodou je rychlé zahloubení s možností použití variabilních nástrojů pro různé typy půd, což umožňuje aplikaci návnady jen v ohniscích výskytu hraboše polního a minimalizaci poškození porostu nebo povrchu půdy. Variabilní aplikaci na základě skutečného výskytu hraboše lze ovládat z traktoru nebo s využitím aplikačních map. Aplikátor spolu s rámem může tvořit kompletní stroj nebo být umístěn na rám jiného stroje (kypřič, plečka, secí stroj apod.).

Příspěvek byl zpracován za finanční podpory projektu MZE-RO0423.

13. 5. 2023

Text: Pavel Růžek a Helena Kusá, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., Praha-Ruzyně